

**Дмитро БОЙКО**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри управління державними  
та корпоративними фінансами  
Українського державного університету  
залізничного транспорту (Харків)  
[dboiko@ukr.net](mailto:dboiko@ukr.net)

## **ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ СФЕРИ**

Використання штучного інтелекту у вищій школі в умовах пандемії та війни стало надзвичайно важливим інструментом для забезпечення безперервного навчального процесу та адаптації до нових реалій. Пандемія COVID-19 і військові конфлікти внесли значні зміни в освітній процес, вимушуючи навчальні заклади швидко адаптуватися до онлайн-форматів навчання.

ШІ також допомагає у створенні гнучких навчальних програм, які можуть бути адаптовані до змін у реальному часі, зокрема враховуючи нестабільність зовнішнього середовища під час війни. Технології аналізу даних допомагають виявляти слабкі місця в процесі навчання та своєчасно коригувати стратегії викладання, що особливо важливо в умовах обмежених ресурсів.

В грудні 2021 року було затверджено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні до 2030 року, відповідно до якої передбачено: «впровадження технологій штучного інтелекту у сфері освіти, економіки, публічного управління, кібербезпеки, оборони та інших сферах для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності України на міжнародному ринку» [1].

Використання штучного інтелекту при підготовці фахівців для фінансової сфери відкриває нові горизонти для ефективного навчання та професійного розвитку. Сучасні технології штучного інтелекту дозволяють автоматизувати багато аспектів фінансової діяльності, що значно змінює вимоги до кваліфікації фінансових спеціалістів. Вони повинні бути здатними не тільки до традиційного фінансового аналізу, але й мати навички роботи з інструментами, які допомагають обробляти великі обсяги даних, прогнозувати ринкові тенденції та автоматизувати процеси прийняття рішень.

Штучний інтелект активно застосовується для аналізу фінансових потоків, управління ризиками та оптимізації портфелів, що дозволяє фахівцям забезпечувати більш точне і оперативне прийняття рішень. Крім того, ШІ сприяє розвитку нових підходів до навчання, зокрема

через використання симуляцій та аналітичних інструментів, що дозволяють студентам отримувати реальні практичні навички у вирішенні складних фінансових завдань. Це дозволяє знижувати розрив між теоретичними знаннями і практичними вимогами ринку праці.

Використання штучного інтелекту також надає можливості для розвитку фінансових технологій (FinTech), що стає невід’ємною частиною сучасної фінансової індустрії. Фахівці, які володіють базовими знаннями з цієї галузі, зможуть ефективно працювати в умовах швидких змін і адаптуватися до нових технологій. Враховуючи швидкий розвиток цих технологій, необхідність інтеграції ШІ в навчальні програми для фінансистів стає очевидною, адже це забезпечить конкурентоспроможність фахівців на міжнародному ринку праці та дозволить ефективно реагувати на виклики, що постають перед фінансовою системою.

Використання штучного інтелекту в освіті, незважаючи на його значний потенціал для покращення процесу навчання, несе в собі низку загроз, які потребують уважного розгляду та контролю [2–4]. Однією з основних загроз є ризик втрати персоналізації в навчальному процесі. Враховуючи, що ШІ здатен автоматично адаптуватися до рівня знань студентів, існує небезпека, що він замінить живу взаємодію між викладачем і учнем, що є важливим елементом у розвитку критичного мислення та глибшого розуміння матеріалу.

Іншою серйозною проблемою є питання конфіденційності та безпеки даних. ШІ системи вимагають збору великих обсягів персональної інформації про студентів, їхні успіхи та поведінку, що підвищує ризики витоку цих даних або їхнього несанкціонованого використання. Без належного захисту така інформація може бути використана зловмисниками або неетичною компанією.

Третя загроза пов’язана з можливістю зниження рівня критичного мислення та творчих здібностей студентів. Якщо штучний інтелект бере на себе роль вирішення рутинних завдань або навіть допомагає у прийнятті рішень, це може призвести до того, що студенти будуть покладатися на алгоритми, замість того, щоб розвивати самостійність, аналізувати ситуації та приймати рішення самостійно.

Інша небезпека полягає в соціальних та економічних аспектах. Використання ШІ в освіті може спричинити ще більшу нерівність у доступі до якісної освіти, особливо в регіонах з обмеженими ресурсами. Наявність високотехнологічних платформ і програм може бути доступною лише для певних категорій учнів, що призведе до ще більшого розриву між багатими та бідними верствами населення.

Нарешті, існує також проблема етичного використання штучного інтелекту, зокрема у вирішенні питань щодо того, хто відповідає за помилки або упередження, які можуть бути закладені в алгоритми. Наприклад, якщо ШІ виявляє схильність до певної групи студентів, це може вплинути на їх оцінювання та шанси на подальший успіх, що є серйозною етичною проблемою.

Отже, штучний інтелект став важливим інструментом для адаптації вищої освіти до нових викликів, пов'язаних із пандемією та війною, і дозволяє зберегти якість навчання та доступ до освіти в будь-яких умовах. Однак, його використання повинно бути ретельно регульованим і супроводжуватись чіткими етичними та правовими нормами для уникнення негативних наслідків.

### Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text> (дата звернення: 20.12.2024).
2. Hariri, R. (2019). Artificial intelligence in education. *Handbook of Research on Digital Content, Mobile Learning, and Technology Integration Models in Teacher Education*, 1–17.
3. Lee, I., Lee, J., Lee, K., Lee, J., & Hwang, J. (2019). Effectiveness of artificial intelligence in education: A systematic review. *Journal of Educational Technology & Society*, 22(3), 47–63.
4. Yilmaz, R., & Karakus, T. (2020). Artificial intelligence-based educational applications: A systematic review of the literature. *Journal of Educational Technology & Society*, 23(3), 1–15.